

Sprawa T-329/01

Archer Daniels Midland Co. przeciwko Komisji Wspólnot Europejskich

Konkurencja — Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Glukonian sodu —
Artykuł 81 WE — Grzywna — Artykuł 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 — Wytyczne
w sprawie metody ustalania grzywien — Komunikat w sprawie współpracy —
Zasada proporcjonalności — Równość traktowania — Niedziałanie prawa wstecz —
Obowiązek uzasadnienia — Prawo do obrony

Wyrok Sądu Pierwszej Instancji (trzecia izba) z dnia 27 września 2006 r. . . . II - 3268

Streszczenie wyroku

- 1. Prawo wspólnotowe — Zasady ogólne prawa — Niedziałanie wstecz przepisów karnych (rozporządzenie Rady nr 17, art. 15; komunikat Komisji 98/C 9/03)*

2. *Konkurencja — Grzywny — Wytyczne w sprawie metody ustalania grzywnien (rozporządzenie Rady nr 17, art. 15 ust. 2; komunikat Komisji 98/C 9/03)*

3. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Kryteria — Waga naruszenia (rozporządzenie Rady nr 17, art. 15 ust. 2)*

4. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Kryteria — Waga naruszenia (rozporządzenie Rady nr 17, art. 15 ust. 2; komunikat Komisji 98/C 9/03)*

5. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Odstraszający charakter grzywny (art. 81 WE; rozporządzenie Rady nr 17, art. 15)*

6. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Kryteria — Rzeczywisty wpływ na rynek (rozporządzenie Rady nr 17, art. 15 ust. 2; komunikat Komisji 98/C 9/03, pkt 1 A akapit pierwszy)*

7. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Kryteria — Waga naruszenia (rozporządzenie Rady nr 17, art. 15 ust. 2)*

8. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Kryteria — Waga naruszenia (rozporządzenie Rady nr 17, art. 15)*

9. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Kryteria — Waga naruszenia — Okoliczności łagodzące (art. 81 ust. 1 WE; rozporządzenie Rady nr 17, art. 15 ust. 2; komunikat Komisji 98/C 9/03, pkt 3 tiret trzecie)*

10. *Konkurencja — Grzywny — Kumulacja sankcji wspólnotowych za odrębne działania mające źródło w tym samym zbiorze porozumień*
(rozporządzenie Rady nr 17, art. 15)
11. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Kryteria — Waga naruszenia — Okoliczności łagodzące*
(art. 81 ust. 1 WE; rozporządzenie Rady nr 17, art. 15; komunikat Komisji 98/C 9/03)
12. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Nienależenie lub obniżenie grzywny w zamian za współpracę przedsiębiorstwa, któremu zarzucono naruszenie*
(rozporządzenie Rady nr 17, art. 15 ust. 2; komunikat Komisji 96/C 207/04, pkt B lit. b) i pkt C)
13. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Ustalenie — Kryteria — Ocena stopnia współpracy każdego z przedsiębiorstw w trakcie postępowania administracyjnego*
(rozporządzenie Rady nr 17, art. 15; komunikat Komisji 96/C 207/04, pkt B, C i D)
14. *Konkurencja — Postępowanie administracyjne — Pismo w sprawie przedstawienia zarzutów — Konieczna treść*
(rozporządzenie Rady nr 17, art. 19 ust. 1)
15. *Konkurencja — Grzywny — Kwota — Uprawnienia dyskrecjonalne Komisji — Kontrola sądowa*
(art. 229 WE)

1. Zasada niedziałania wstecz prawa karnego, której poświęcony jest art. 7 europejskiej konwencji praw człowieka jako prawo podstawowe stanowi ogólną zasadę prawa wspólnotowego, której należy przestrzegać przy nakładaniu grzywien za naruszenie reguł konkurencji. Z zasady tej wynika, że wymierzone sankcje muszą odpowiadać sankcjom

przewidzianym w czasie, w którym doszło do popełnienia naruszenia.

Wydanie wytycznych mogących zmieniać zasady prowadzonej przez Komisję ogólnej polityki konkurencji w

dziejninie grzywien może co do zasady wchodzić w zakres stosowania zasady niedziałania prawa wstecz.

Po pierwsze, wytyczne mogą bowiem wywierać skutki prawne. Te skutki prawne wynikają nie z tego, że wytyczne mają samoistny charakter normy prawnej, ale z faktu wydania ich i opublikowania przez Komisję. To wydanie i publikacja pociągają za sobą wyznaczenie przez samą Komisję granic uznania, przy czym Komisja nie może odejść od tych wytycznych bez narażania się na karę, w odpowiednim przypadku, za naruszenie ogólnych zasad prawa, takich jak zasada równego traktowania, ochrony uzasadnionych oczekiwań i pewności prawa.

Po drugie, wytyczne, jako instrument polityki w dziedzinie konkurencji, są objęte zakresem stosowania zasady niedziałania prawa wstecz, tak jak nowa wykładnia sądowa normy określającej naruszenie, zgodnie z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w przedmiocie art. 7 ust. 1 europejskiej konwencji praw człowieka, zgodnie z którym to wskazane powyżej postanowienie stoi na przeszkodzie stosowaniu ze skutkiem wstecznym nowej wykładni normy określającej naruszenie. Zgodnie z tym orzecznictwem ma to miejsce w szczególności w przypadku wykładni sądowej, której wynik — biorąc pod uwagę wykładnię spornego przepisu prawnego obowiązującą wówczas

w orzecznictwie — nie był racjonalnie przewidywalny w chwili, w której doszło do naruszenia. Z tego samego orzecznictwa wynika jednak, że zakres pojęcia przewidywalności jest w znacznym stopniu uzależniony od treści tekstu, którego dotyczy, dziedziny, którą obejmuje, oraz od liczby i charakteru jego adresatów. Przewidywalność aktu prawnego nie wyklucza bowiem konieczności zasięgnięcia porady przez zainteresowaną osobę w celu dokonania oceny, jakie konsekwencje wynikają w danym przypadku z konkretnego aktu. W szczególności dotyczy to profesjonalistów, którzy przyzwyczajeni są podczas wykonywania swojego zawodu do zachowywania szczególnej ostrożności. Można także od nich wymagać, aby z należytą starannością oceniali ryzyko związane z ich zawodem.

W celu kontroli przestrzegania zasady niedziałania prawa wstecz należy sprawdzić, czy zmiana, jaką stanowi wydanie wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz art. 65 ust. 5 traktatu EWWiS, była logicznie przewidywalna w chwili, w której doszło do popełnienia naruszeń, o których mowa. W tym względzie zasadniczą nowością wytycznych polega na wzięciu za punkt wyjścia obliczeń kwoty pod-

stawowej, określonej przy pomocy widełek przewidzianych w tym celu w wytycznych, które odzwierciedlają zróżnicowany stopień wagi naruszeń, ale które nie mają związku z właściwym obrotem. Metoda ta opiera się na taryfikacji grzywien, aczkolwiek względnej i elastycznej.

Przedsiębiorstwa te muszą zatem brać pod uwagę możliwość, że w każdej chwili Komisja zdecyduje podnieść wysokość grzywien w stosunku do poziomu stosowanego w przeszłości. Dotyczy to nie tylko przypadku, gdy Komisja podnosi wysokość grzywien, nakładając je w indywidualnych decyzjach, ale także gdy do podniesienia grzywien dochodzi na skutek stosowania w konkretnych przypadkach ogólnie obowiązujących norm postępowania takich jak wytyczne.

Następnie fakt, iż Komisja wymierzała już w przeszłości grzywny w określonej wysokości za określone rodzaje naruszeń, nie może pozbawić jej możliwości powiększenia tej wysokości w granicach wyznaczonych w rozporządzeniu nr 17, jeśli jest to konieczne, aby zapewnić realizację wspólnotowej polityki konkurencji; przeciwnie, skuteczne stosowanie wspólnotowych reguł konkurencji wymaga, aby Komisja mogła w każdej chwili dostosować wysokość grzywien do potrzeb tej polityki.

(por. pkt 38–46)

Wynika z tego, że przedsiębiorstwa uczestniczące w postępowaniu administracyjnym, które może zakończyć się nałożeniem grzywny, nie mogą mieć uzasadnionych oczekiwań co do tego, iż grzywny wymierzone przez Komisję nie przekroczą wysokości wcześniej nakładanych grzywien, ani co do metody obliczania tych grzywien.

2. Okoliczność, że Komisja zastosowała przy obliczaniu grzywny nałożonej na przedsiębiorstwo metodę określoną w wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz art. 65 ust. 5 traktatu EWWiS, nie świadczy o dyskryminacyjnym traktowaniu w porównaniu z przedsiębiorstwami, które dopuściły się naruszenia wspólnotowych reguł konkurencji w tym samym okresie, lecz które ze względów związanych z datą wykrycia naruszenia lub związanych wyłącznie z przebiegiem dotyczącego ich postępowania admini-

stracyjnego zostały ukarane przed wydaniem i publikacją wytycznych.

nadmiernego znaczenia w stosunku do innych elementów oceny, a ustalenie stosownej kwoty grzywny nie może być zatem wynikiem zwykłego rachunku opartego na całkowitym obrocie.

(por. pkt 53)

3. Waga naruszeń reguł konkurencji musi zostać ustalona na podstawie licznych czynników, zwłaszcza takich jak szczególne okoliczności sprawy i kontekst naruszenia, przy czym brak jest wiążącej lub wyczerpującej listy kryteriów, które bezwzględnie należy brać pod uwagę.

W każdym razie sama okoliczność, iż wysokość nałożonej na przedsiębiorstwo grzywny przewyższa kwotę obrotu uzyskanego przez nie na terytorium Europejskiego Obszaru Gospodarczego ze sprzedaży produktu będącego przedmiotem kartelu w czasie jego uczestnictwa w tym kartelu — lub nawet znacznie ją przewyższa — nie wystarcza do wykazania nieproporcjonalności grzywny.

Podobnie wśród elementów oceny wagi naruszenia mogą, w zależności od przypadku, figurować ilość i wartość towarów będących przedmiotem naruszenia oraz wielkość i siła gospodarcza przedsiębiorstwa, a tym samym wpływ, jaki przedsiębiorstwo to mogło wywierać na rynek właściwy. Wynika z tego, po pierwsze, że w celu określenia kwoty grzywny można brać pod uwagę zarówno całkowity obrót przedsiębiorstwa, który stanowi wskazówkę, aczkolwiek przybliżoną i niedoskonałą, co do jego wielkości i siły gospodarczej, jak i udział w rynku, jaki zainteresowane przedsiębiorstwa mają w rynku właściwym, który może stanowić wskazówkę co do rozmiaru naruszenia. Po drugie, wynika z tego, że ani jednej, ani drugiej z tych liczb nie należy przypisywać

(por. pkt 76, 77, 80)

4. Zgodnie z art.15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 wysokość grzywny ustalana jest na podstawie wagi i czasu trwania naruszenia. Ponadto zgodnie z wytycznymi w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz art. 65 ust. 5 traktatu EWWiS Komisja ustala kwotę wyjściową w zależności od wagi naruszenia, z uwzględnieniem charakteru tego naruszenia, jego rzeczywistego wpływu na rynek i rozmiaru rynku geograficznego.

Te ramy prawne nie zawierają zatem jako takie wymogu uwzględnienia przez Komisję niewielkiego rozmiaru właściwego rynku produktowego.

Jednakże przy ocenie wagi naruszenia Komisja ma obowiązek uwzględnienia licznych elementów, których charakter i znaczenie różni się w zależności od rodzaju spornego naruszenia i szczególnych okoliczności danego naruszenia. Nie można wykluczyć mogącego, zależnie od przypadku, znajdować się wśród tych elementów świadczących o wadze naruszenia rozmiaru właściwego rynku produktowego.

W konsekwencji jakkolwiek rozmiar rynku może stanowić element, który należy uwzględnić przy ustalaniu wagi naruszenia, jego znaczenie jest różne w zależności od szczególnych okoliczności, w jakich doszło do popełnienia danego naruszenia.

(por. pkt 99–102)

5. Odstrasżający skutek jest jednym z głównych względów, jakie Komisja

winna wziąć pod uwagę przy ustalaniu kwoty grzywien nakładanych za naruszenie wspólnotowych reguł konkurencji.

Gdyby grzywnę należało ustalać na poziomie, który pozwałaby jedynie zniweczyć zyski płynące z kartelu, nie miałaby ona odstrasżającego skutku. Można bowiem rozsądnie założyć, że w ramach swojej finansowej kalkulacji i sprawowania zarządu przedsiębiorstwa uwzględniają racjonalnie nie tylko wysokość grzywien grożących im w przypadku naruszenia, lecz również wielkość ryzyka związanego z wykryciem kartelu. Ponadto gdyby ograniczyć rolę grzywiny do samego zlikwidowania spodziewanego zysku lub korzyści, nie zostałyby w wystarczającym stopniu uwzględnione dane zachowanie noszące znamiona naruszenia w świetle art. 81 ust. 1 WE. Ograniczając bowiem grzywnę do zwykłej kompensaty spowodowanej szkody, zaniebany by został — poza odstrasżającym skutkiem, który może jedynie dotyczyć przyszłych zachowań — represyjny charakter takiego środka w stosunku do faktycznie popełnionego konkretnego naruszenia.

Podobnie w przypadku przedsiębiorstwa, które prowadzi swoją działalność na wielu rynkach i dysponuje szczególnie dużą zdolnością finansową, uwzględnienie obrotu uzyskanego na właściwym rynku może okazać się niewystarczające dla zapewnienia grzywnie odstrasżającego skutku. Im większe jest bowiem przedsiębiorstwo i im większe są jego

całkowite zasoby umożliwiające mu niezależne działanie na rynku, tym bardziej powinno być ono świadome znaczenia swojej roli odgrywanej w zakresie prawidłowego funkcjonowania konkurencji na rynku. Zatem przy ustalaniu kwoty grzywny w celu zapewnienia jej odstraszającego skutku należy uwzględnić okoliczności faktyczne związane z siłą gospodarczą przedsiębiorstwa, które uznano za winne naruszenia.

(por. pkt 140–142)

6. Zgodnie z pkt 1 A akapit pierwszy wytycznych w sprawie metody ustalania grzywnien nakładanych na mocy art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz art. 65 ust. 5 traktatu EWWiS przy obliczaniu kwoty grzywny na podstawie wagi naruszenia Komisja uwzględnia między innymi rzeczywisty wpływ tego naruszenia na rynek, tam gdzie może to być zmierzone. Ten mierzalny wpływ kartelu należy uznać za dostatecznie wykazany, jeśli Komisja jest w stanie przedstawić konkretne i wiarygodne dane, które wskazują z rozsądnym prawdopodobieństwem, że kartel miał wpływ na rynek.

W istocie analiza wpływu kartelu na rynek musi pociągnąć za sobą oparcie się na pewnych założeniach. W tym kontekście Komisja musi między innymi przeanalizować, jaką cenę miałby produkt w przypadku braku istnienia kartelu. Tymczasem przy analizowaniu przyczyn rzeczywistych zmian cen ryzykowne jest przeprowadzanie czysto teoretycznych rozważań na ich temat. Należy wziąć pod uwagę obiektywną okoliczność, że ze względu na uczestnictwo w kartelu cenowym jego członkowie wyraźnie zrezygnowali z przysługującej im swobody konkurowania za pomocą cen. A zatem ocena wpływu, jaki wywarły czynniki inne niż ta dobrowolna rezygnacja członków kartelu, musi nieuchronnie opierać się na rozsądnym i niedającym ująć się w dokładnych kategoriach liczbowych prawdopodobieństwie.

Nie można zatem, nie pozabawiając przy tym skuteczności kryterium, przedstawionego w pkt 1 A akapit pierwszy, które może zostać uwzględnione przy określaniu kwoty grzywny, zarzucić Komisji, że oparła się na rzeczywistym wpływie na rynek kartelu o celu antykonkurencyjnym, takim jak kartel cenowy czy też kartel dotyczący limitów sprzedaży, chociaż nie mogła ująć tego wpływu w kategoriach liczbowych lub przedstawić wyrażonej liczbowo oceny w tej kwestii.

(por. pkt 174–178)

7. Przy określaniu wagi naruszenia w dziedzinie konkurencji należy uwzględnić zwłaszcza kontekst normatywny i gospodarczy zarzucanego zachowania. W tym względzie w celu oceny rzeczywistego wpływu naruszenia na rynek Komisja jest zobowiązana do przyjęcia za punkt odniesienia konkurencji, jaka normalnie istniałaby w przypadku braku naruszenia.
8. W kwestii nakładania kar na zakazane kartele, dla celów oceny wpływu kartelu na rynek nie ma znaczenia faktyczne zachowanie danego przedsiębiorstwa, ponieważ skutkami, jakie należy uwzględnić, są skutki całego naruszenia, w jakim brało ono udział.

(por. pkt 204)

Z jednej strony wynika z tego, że w przypadku karteli cenowych należy stwierdzić — z odpowiednim stopniem prawdopodobieństwa — iż porozumienia faktycznie pozwoliły zainteresowanym stronom na osiągnięcie wyższego poziomu cen od poziomu, jaki byłby praktykowany bez istnienia kartelu. Z drugiej strony wynika z tego, że w ramach swojej oceny Komisja musi uwzględnić wszystkie obiektywne warunki rynku właściwego, biorąc pod uwagę odpowiedni kontekst gospodarczy i ewentualnie normatywny. Ewentualnie należy uwzględnić istnienie „obiektywnych czynników gospodarczych” wskazujących na to, że w ramach „wolnej konkurencji” poziom cen nie zmieniłby się w taki sam sposób jak w przypadku cen stosowanych w praktyce.

(por. pkt 191, 192)

9. Przy ocenie wagi naruszenia reguł konkurencji w celu określenia kwoty grzywny Komisja powinna uwzględnić nie tylko szczególne okoliczności danego przypadku, ale również kontekst naruszenia oraz zapewnić swym działaniom odstrasżający skutek. Jedynie bowiem uwzględnienie tych aspektów umożliwia zapewnienie pełnej skuteczności działań Wspólnoty mających na celu utrzymanie niezakłóconej konkurencji na wspólnym rynku.

Czysto językowa wykładnia przepisu zawartego w pkt 3 tiret trzecie wytycznych w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz art. 65 ust. 5 traktatu EWWiS mogłaby sugerować, że sam fakt zakończenia naruszenia przez podmiot je popełniający bezzwłocznie po interwencji Komisji stanowi ogólnie i bez zastrzeżeń okoliczność łagodzącą.

Jednakże taka wykładnia wspomnianego przepisu zmniejszałaby skuteczność postanowień umożliwiających utrzymanie skutecznej konkurencji, ponieważ osłabiałaby ona zarówno sankcję możliwą do nałożenia wskutek naruszenia art. 81 WE, jak i odstraszający skutek takiej sankcji.

W odróżnieniu od innych okoliczności łagodzących omawiana okoliczność nie jest bowiem nierozłącznie związana ani ze szczególnymi cechami podmiotu popełniającego naruszenie, ani z okolicznościami faktycznymi danej sprawy, ponieważ wynika ona przede wszystkim z zewnętrznej interwencji Komisji. Zakończenie naruszenia jedynie w następstwie interwencji Komisji nie może więc być porównywane z wartością samodzielnej inicjatywy ze strony podmiotu popełniającego naruszenie, lecz stanowi ono jedynie właściwą i zwyczajną reakcję na wspomnianą interwencję. Wspomniana okoliczność potwierdza jedynie powrót podmiotu popełniającego naruszenie do zachowania zgodnego z prawem i nie przyczynia się do zwiększenia skuteczności prowadzonego przez Komisję dochodzenia. Wreszcie rzekomego charakteru łagodzącego tej okoliczności nie można uzasadnić wyłącznie nakłonieniem do zakończenia naruszenia, do jakiego ona prowadzi. W tym względzie zaliczenie faktu kontynuowania naruszenia po pierwszej interwencji Komisji do oko-

liczności obciążających stanowi już, i to słusznie, zachętę do zakończenia naruszenia, która nie zmniejsza ani sankcji, ani odstraszającego skutku tej sankcji.

W konsekwencji uznanie zakończenia naruszenia bezzwłocznie po pierwszej interwencji Komisji za okoliczność łagodzącą niesłusznie naruszałoby skuteczność art. 81 ust. 1 WE poprzez zmniejszenie zarówno sankcji, jak i odstraszającego skutku sankcji. Komisja nie może więc zobowiązać samej siebie do uznania zwykłego zakończenia naruszenia bezzwłocznie po jej pierwszej interwencji za okoliczność łagodzącą. Przepis zawarty w pkt 3 tiret trzecie wytycznych należy więc interpretować zawężająco, tak by nie stał on w sprzeczności ze skutecznością art. 81 ust. 1 WE, i w ten sposób, że jedynie szczególne okoliczności konkretnego przypadku, w jakich ma miejsce zakończenie naruszenia bezzwłocznie po pierwszej interwencji Komisji, mogłyby uzasadnić uwzględnienie takiego zakończenia jako okoliczności łagodzącej.

W przypadku szczególnie poważnego naruszenia, którego celem jest ustalanie cen i podział rynku popełnionego umyślnie przez zainteresowane przedsiębior-

stwa, jego zakończenie nie może być uznane za okoliczność łagodzącą, jeżeli jest ono spowodowane interwencją Komisji.

i organy ds. konkurencji tych państw trzecich uprawnień dotyczących nakładania grzywien na przedsiębiorstwa dopuszczające się naruszeń reguł konkurencji obowiązujących na terytorium Europejskiego Obszaru Gospodarczego i tych państw trzecich.

(por. pkt 276–282)

(por. pkt 290–292)

10. Zasada *ne bis in idem* zakazuje ponownego karania tego samego podmiotu za to samo bezprawne zachowanie w celu ochrony tego samego interesu prawnego. Stosowanie tej zasady wymaga kumulatywnego spełnienia następujących trzech przesłanek: identyczność okoliczności faktycznych, identyczność podmiotu popełniającego naruszenie oraz identyczność chronionego interesu prawnego.

11. Wprawdzie istotne jest podjęcie przez przedsiębiorstwo kroków, aby zapobiec popełnianiu w przyszłości przez jego pracowników nowych naruszeń wspólnotowego prawa konkurencji, ale nie zmienia to w żadnym stopniu rzeczywistego naruszenia, które zostało stwierdzone. Komisja nie ma więc obowiązku uznania takiej okoliczności za okoliczność łagodzącą, w szczególności w przypadku gdy dane naruszenie stanowi oczywiste naruszenie art. 81 ust. 1 WE.

A zatem zasada ta nie znajduje zastosowania w przypadku, gdy działania obłożone dwiema sankcjami mają wprawdzie źródło w tym samym zbiorze porozumień, ale różnią się zarówno pod względem celu, jak i geograficznego występowania. Jest tak w przypadku, gdy sankcje odnoszą się do karteli dotyczących odrębnych rynków. Jest tak również w przypadku kartelu dotyczącego również terytorium państwa trzeciego, ponieważ zgodnie z zasadą terytorialności nie istnieje konflikt w zakresie wykonywania przez Komisję

Podobnie o ile zgodnie z wytycznymi w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz art. 65 ust. 5 traktatu EWWiS Komisja może uwzględnić występowanie okoliczności obciążających wobec przedsiębiorstwa, które popełniło już jedno naruszenie lub wiele naruszeń tego samego rodzaju, o tyle nie wynika z tego, że w przypadku gdy dane naruszenie jest pierwszym

naruszeniem tego rodzaju popełnionym przez zainteresowane przedsiębiorstwo, Komisja powinna potraktować je bardziej wyrozumiale z uwagi na okoliczność łagodzącą.

(por. pkt 299, 300)

12. Aby dane przedsiębiorstwo mogło skorzystać z istotnego obniżenia grzywny na podstawie pkt C komunikatu dotyczącego nienakładania grzywien lub obniżenia ich kwoty w sprawach dotyczących karteli, tenże komunikat wymaga w pkt B, do którego odsyła pkt C lit. b), aby jako pierwsze dostarczyło ono dane, które mają decydujące znaczenie dla udowodnienia istnienia tego kartelu. Komunikat nie przewiduje, że w celu spełnienia tej przesłanki przedsiębiorstwo, które ujawnia Komisji istnienie tajnego kartelu, powinno dostarczyć jej wszystkie dowody, które mają decydujące znaczenie dla opracowania pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, a tym bardziej wydania decyzji stwierdzającej naruszenie.

(por. pkt 319–321)

13. W celu zachowania zgodności z zasadą równego traktowania komunikat doty-

czący nienakładania grzywien lub obniżenia ich kwoty w sprawach dotyczących karteli należy stosować w ten sposób, że w odniesieniu do obniżenia grzywien Komisja ma obowiązek traktować jednakowo przedsiębiorstwa, które na tym samym etapie postępowania administracyjnego i w analogicznych okolicznościach dostarczają jej podobnych informacji o zarzucanych im okolicznościach faktycznych. Sama okoliczność, iż jedno z tych przedsiębiorstw przyznało się do zarzucanych mu okoliczności faktycznych, odpowiadając jako pierwsze na pytania postawione przez Komisję wszystkim przedsiębiorstwom na tym samym etapie postępowania, nie może stanowić obiektywnego powodu zastosowania wobec niego odmiennego traktowania.

Jednakże dotyczy to jedynie przypadku współpracy przedsiębiorstw nieobjętej zakresem zastosowania pkt B i C komunikatu w sprawie współpracy.

W istocie, w przeciwieństwie do tych punktów, pkt D nie przewiduje zróżnicowanego traktowania zainteresowanych przedsiębiorstw w zależności od kolejności, w jakiej podjęły one współpracę z Komisją.

(por. pkt 338, 339, 341)

14. Pismo w sprawie przedstawienia zarzutów powinno być sformułowane w sposób wystarczająco jasny, nawet jeśli skrótowo, aby umożliwić zainteresowanym rzeczywiste zapoznanie się z tym, jakie zachowania są im zarzucane przez Komisję. Jedynie bowiem pod tym warunkiem pismo w sprawie przedstawienia zarzutów może spełniać funkcję nadaną mu przez rozporządzenia wspólnotowe, która polega na dostarczeniu przedsiębiorstwom i związkom przedsiębiorstw wszelkich danych koniecznych do tego, by mogły się one skutecznie bronić, zanim Komisja wyda ostateczną decyzję.

Jak wynika z powyższego, w odniesieniu do określania kwoty grzywny przysługujące zainteresowanym przedsiębiorstwom prawo do obrony przed Komisją jest zagwarantowane przez możliwość przedstawienia stanowiska w przedmiocie czasu trwania, wagi i możliwości przewidzenia antykonkurencyjnego charakteru naruszenia.

(por. pkt 359, 361, 362)

Komisja czyni zadość obowiązkowi poszanowania prawa przedsiębiorstw do bycia wysłuchanym, jeśli wskazuje wyraźnie w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów, że zbada, czy należy nałożyć grzywny na zainteresowane przedsiębiorstwa, i jeśli wymienia zasadnicze okoliczności faktyczne i prawne, które mogą prowadzić do nałożenia grzywny, takie jak waga i czas trwania domniemanego naruszenia oraz fakt jego popełnienia „umyślnie lub wskutek niedbalstwa”. Postępując w ten sposób, Komisja podaje im dane, które są konieczne do obrony nie tylko przed stwierdzeniem naruszenia, ale także przed nałożeniem grzywny.

15. Jeżeli badanie podniesionych przez dane przedsiębiorstwo zarzutów co do zgodności z prawem decyzji Komisji nakładającej na nie grzywnę za naruszenie wspólnotowych reguł konkurencji nie wykaże żadnej niezgodności z prawem, Sąd nie ma potrzeby skorzystać z nieograniczonego prawa orzekania celem obniżenia kwoty tejże grzywny.

(por. pkt 382)